

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER:
szombaton és egyes rend-
kívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (város-
háza, földszint 7. sz. Ide
küldendők a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A városok fejlesztéséről szóló törvényjavaslat.

Lukács László, a belügyminiszterium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök, a képviselőház szerdai ülésén nyújtotta be a városok fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet a javaslat indokolása nyomán az alábbiakban ismertetünk:

A törvényjavaslat egyfelől meg akarja valósítani azt, ami a városok érdekében már ma megvalósítható; másfelől a fejlődés vágyától áthatott városokat meg akarja szabadítani az egykor szükséges korlátnak szánt rendszabályoktól, amelyek a tapasztalat szerint ma már csak akadályozzák őket haladásukban.

Annak megvilágítására, hogy egy városfejlesztési törvénynek ma mi lehet a feladata, rá kell mutatnunk mindenekelőtt arra, hogy a városok adósságterhe már 1910-ben megközelítette a 400 milliót, de e terheket a városok hitelműveleteikkel az állam közreműködése nélkül is képesek elviselni, mert közjogi helyzetük folyamánként a hitelképességük fokozott. Az államnak tehát nem ezzel, hanem a városi jövedelmek fokozásának kérdésével kell foglalkoznia. De itt is a jövő fejlődés biztosítéka csak a helyes városfejlesztési politika lehet, mert az állam nem nyújthat olyan mérvű pénzügyi segítséget, hogy ez biztosíthatná a fejlődést. Ha tekintetbe vesszük nagyobb törvényhatósági jogú városaink 3, 5, 8 milliós és nagyobb rendezett tanácsú városaink fél, másfél, sőt harmadfél milliós évi háztartási szükségleteit — ide nem számítva az üzemek, intézmények stb. külön előirányzatait — és ezekkel a milliós városi költségvetésekkel szembe állítjuk azt a 4 millió koronát, amit az állam ma a városoknak rendelkezésére bocsát, s a további négy milliót, amit évenként való fokozatos emelkedéssel a város (rendőrségi) célokra kilátásba lehetett helyezni, beláthatjuk, hogy ez az összeg helyes megosztás mellett elegendő lehet egyes városok egy-egy pillanatnyi szükségletének fedezésére, de hogyan lehetne elegendő arra, hogy a városok jövedelmét számottevően fokozza? S milyen arányokban kellene emelni a nyolcmillió koronát, hogy — számításba véve huszonöt törvényhatósági és száztizenkét rendezett tanácsú városunkat — az állam közpénzsegélye e téren számottevő tényező lehessen!

Annak a közbelépésnek, amely tehát a városok pénzügyi helyzetének komoly értékű szolgálatot akar tenni, egészen más alakot kell öltenie. A segítséget mélyebbről, a városok fejlődési törvényeiből kell meríteni s meg kell tenni mindazt, amit e törvények akadálytalan érvényesülése kíván. A most benyújtott törvényjavaslat az ilyen értelemben vett városfejlesztés alapelvein sarkall. A fejlesztés főcéljává azt tüzi ki, hogy a városok képessé váljanak arra, hogy saját magukban találják meg az anyagi eszközök létszükségleteik fedezésére.

A fentiekkel jelzett irányelveknek felel meg a törvényjavaslat tagolása. Az I. fejezet a városok állami támogatására szánt közpénzbeli segélyekről szól; a II. fejezet a városok rendeltetésszerű működését indokolatlanul korlátozó törvényi rendelkezések revíziójáról s az állami irányításról gondoskodik; a III. fejezet az általános közigazgatás javítása érdekében tett rendelkezéseket

tartalmazza; végül a IV. fejezet az átmeneti és vegyes természetű kérdésekről rendelkezik.

A törvényjavaslat a városok fejlesztésére szánt nyolc millióig emelkedő államsegély felosztásáról is részletesen rendelkezik. Érintetlenül hagyja az egyes városokban már a múltban az első két millióból juttatott hányadokat, melyeket azok költségvetésükben és háztartási berendezésükben már lekötöttek, azonban az 1911. évben rendelkezésre bocsátott harmadik, valamint az 1912. évi negyedik millió korona segélyt az eddigittől eltérő alapon, nevezetesen a városok reászorultságának, fejlettségi fokának, fejlődőképességének és állami szempontból való jelentőségének alapján osztja fel.

A törvényjavaslat — évenként való fokozatos emelés mellett — már a 166.000. 1909. B. M. körrendelet által is kilátásba helyezett évi nyolcmillió koronában állapítja meg az állam által a városoknak adandó segély egész összegét. Egyszermind elrendeli, hogy ebből 4 millió elsősorban a városok rendőrségeinek fejlesztésére tartassék fenn, 3,851.000 korona a városok között évenként kiosztassék, 149.000 korona pedig a belügyminiszter rendelkezésére maradjon.

A rendszet országosan egységes szervezése olyan állami feladat, amelynek sem megoldása, sem költségterhe elől nem lehet elzárkózni, azonban nem lehet szem elől téveszteni azt sem, hogy ennek az országosan egységes szervezetnek megteremtése a városokra nézve — rendszeti szolgálatuk javulásán kívül — tekintélyes közvetlen, pénzbeli haszonnal is jár. A rendőrségi személyi és dologi kiadások, különösen a nagy és fejlett városok költségvetésében jelentékeny tételt képviselnek s ez a tétel a városoknak jelentős jövedelmeit tartja lekötve. Az állam rendezés egyértelmű e lekötött jövedelmek egy részének felszabadulásával, tehát a városok tetemes tehermentesülését jelenti. Ezeknek a figyelembevétele indokolja, hogy a városok részére kilátásba helyezett 8.000.000 korona államsegélynek még eddig érintetlen része a városi rendőrségek reformjának céljaira köttessék le. Államháztartási szempontból sem látszott megengedhetőnek, hogy amidőn a városok az államkincstár terhére közvetlenül nagy anyagi előnyhöz jutnak, ugyanakkor közvetlenül még további közpénztámogatás alakjában is igénybe vegyék az államkincstár közjövödelmeit.

Az államháztartáson kívül azonban volt más szempont is, amely a 4.000.000 koronának a tervezett módon való felhasználását javasolja. Ugyanis a törvényjavaslat a városok közvetlen rendelkezésére bocsátandó 4.000.000 koronának olyan felosztását teszi a magáévá, amely átlag a közép és kisebb városoknak szolgál előnyére.

Ezt az elosztási arányt a rendőrségi reformnak az államsegély kérdésébe való bekapcsolása összhangzatosan egészíti ki. Egy Szeged, Debreczen vagy Posony rendőri szervezete személyi és dologi kiadásokban évenként sok ezer koronát emészt fel. Az ilyen egyébként is szilárd vágyon városok a rendőrségi intézmény reformjával jelentékeny összegek élvezetéhez jutnak. A kis és közép városok ellenben egyetlen rendőrtisztjükkal, két-három főnyi legénységükkel a tehermentesülés előnyeit csak aránytalanul csekélyebb mértékben fogják élvezni. Eként a rendőrségi kérdés rendezése, amely egymagában alkal-

matlan volna arra, hogy a városok segélyének kiosztásánál mértékadó alapul vétessék, a törvényjavaslatban elfogadott elosztást, mely az első két milliónál követett elvi alaptól eltérően a segélyből a kisebb városoknak juttat többet a fentebb jelzett szempontok mérlegelésével, a lehető igazságossághoz épen azzal viszi közelebb, hogy az állami támogatás mértékében ismét a nagyobb, fejlettebb városok javára állítja helyre az egyensúlyt.

Mivel bizonyos időt a két éven belül benyújtandó törvényjavaslat alapján keletkezett törvény végrehajtása is igénybe fog venni, a szervezés országos reformjának életbelépte ma még pontosan nem állapítható meg. Avégből tehát, hogy a városi rendőrségek korszerű javítása addig is folyamatba legyen tehető s a szerves reform sima végrehajtása ezzel is előkészítettessék, a törvényjavaslat már 1913-tól kezdve elsősorban a rendőrség „fejlesztésére” rendeli fordítani azt a többletet, mellyel az államsegély ettől az évtől kezdve emelkedni fog.

Egyes városok azonban rendőrségüket saját erejük-ből már eddig is olyan színvonalra emelték, hogy az további fejlesztést egyelőre nem igényel. Nagyon méltánytalan volna, hogy épen ezek a városok ne részesüljenek a szóban levő segélyösszegekben s áldozatkészségük fejében hátrányosabb helyzetbe jussanak azoknál a városoknál, amelyek nem hozták meg rendőrségük céljára a kellő áldozatokat. Ezért úgy rendelkezik a törvényjavaslat, hogy ilyen városokat is megfelelő segélyben lehet részesíteni az említett összegekből.

A törvényjavaslat az államsegélyt a városok érdekében kivételes biztosítékokkal veszik körül. Az egyszer már megadott államsegélynek megvonását és összegében való minden megváltoztatását a törvényhozásnak tartják fenn; utalványozását a rendezett tanácsu városokra nézve is a legteljesebb közigazgatási bírói védelem alá helyezik; gondoskodik végül arról is, hogy a városok háztartása akkor se jöjjön zavarba, ha a város az államsegélyt — állami költségvetési vagy különfelhatalmazási törvény hiányában — egyelőre nélkülözni kénytelen.

Ezeket a garanciákat egyrészt a városi háztartás rendje, másrészt az autonómiának a hatalmi befolyáslástól való lehető mentesítése érdekében kellett javasolni.

A javaslat arról gondoskodik, hogy a rendkívüli helyzetbe jutott város a részére intézményesen biztosított évi segélyen túl is részesíthető legyen az állam rendkívüli támogatásában. Nem pusztán az elemi csapások eseteiről van itt szó, hanem a javaslat azokra az esetekre is gondol, amelyek a városfejlesztéssel a legközvetlenebb kapcsolatban vannak. A városias lét jellegzetes közintézményeinek megteremtése a városoknak elsőrendű feladata. A helyes városfejlesztésnek tehát gondoskodnia kell arról, hogy olyan városokat, amelyek közintézményeikért jelentős áldozatokat hoztak, akkor, ha céljuk elérése az erők végtelensége vagy előre nem látott eshetőségek miatt veszélyeztetve van, ne csak erkölcsi, de anyagi támogatásban is részesítsen.

Az 1886. évi XXII. t.-cikknek ma már indokolatlanul korlátozó és alapjában céljukat veszített egyes rendelkezéseivel szemben a városi háztartás szabadabb mozgása érdekében a javaslat fontos könnyítéseket tartalmaz.

A városokra nézve fontos létkérdés, hogy a városi és magántulajdon csereforgalmat a mindenkori konjunktúrák kihasználására alkalmas üzleti gyorsasággal bonyolíthassák le. Ezt a gyorsaságot az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakaszában előírt alakszerűségek teljesen kizárják. A legkedvezőbb számítás mellett is két-három hónap szükséges, amíg az e szakasz összes rendelkezéseinek megfelelő határozat létrejön; a tapasztalat azonban arról győz meg, hogy e határozatok jogerőre emelkedéséig még sokkal több idő, olykor egész esztendő telik el. Bizonyos tehát, hogy a kérdéses 110. szakasz eltörlése a városfejlesztés szempontjából kívánatos.

A biztosítékok, amelyek az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakasza a törzsvagyont érintő határozatok hozatalát körül akarja venni, a következők: A törzsvagyont érintő kérdéseknek közgyűlésből való napirendre tűzése,

az általános szavazattöbbség és a név szerint való szavazás.

Az első a közgyűlési tagok figyelmét kívánja fokozottabb mértékben felhívni a tárgy közérdekű voltára. Tekintve azonban, hogy a városi viszonyok mai fejlettsége mellett az ingatlanszerzés vagy eladás szinte mindennapos dolog, ez a célzat már alig érvényesül. A napirendnek a közgyűlési meghívóval együtt való kezelése e tekintetben aránytalanul hathatósabb.

Az általános többség követelményének célzatát nem szükség fejtegetni. Annál inkább ki kell emelni azt, hogy ezt a célzatot maga a 110. szakasz rontja le. Mai formájában ugyanis egyrészt módot ad arra, hogy a bizottsági tagok — bizva a második, esetleg harmadik közgyűlés lehetőségében — könnyebben maradjanak el az elsőről; másrészt önmagának mond ellent, amidőn megengedi, hogy a három közgyűlés megtartásával elvesztegetett hosszú idő után végül mégis az egyszerű többség szavazata döntsön. A gyakorlati tapasztalat azt mondja, hogy az esetek nagy többségében a 110. szakasz szerint hozott határozatok csak ezen az utolsó közgyűlésen, tehát egyszerű többséggel jönnek létre. Gyakorlatilag tehát ez a kikötés sem bir garanciális értékkel.

Hátra volna még a névszerinti szavazás kérdése. E követelmény nyilván az egyéni felelősségérzet fokozottabb felébresztését célozza. Eredményében azonban egyrészt főokozója annak, hogy az általános többség csak ritka esetekben toborozható össze, mert a nagy többség inkább távol marad, semhogy magát a vagyoni felelősség netán bekövetkezhető veszélyének kitegye. A névszerinti való szavazásnak gyakorlatilag különben csak akkor lehetne garanciális hatása, ha a szavazókat a hozzájárulásukkal hozott határozathól eredő károkért tényleg anyagiilag is felelőssé lehetne tenni. Mivel azonban mindaddig, míg valamely közjogi testület nem lépi át törvényes hatáskörét vagy éppen bünvádi ultra tartozó cselekedetre nem ragadtatja magát, határozatai testületi tények maradnak s érettük a tagok egyéneknél nem felelnek, a névszerinti szavazásnak tulajdonított garanciális erő teljesen elméleti értékű.

A javaslat az itt vázolt szempontokat a következő rendelkezésekben valósítja meg:

A törzsvagyongra vonatkozó határozatok tekintetében az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakaszában megállapított eljárást mind a törvényhatósági joggal felruházott, mind a rendezett tanácsu városokban mellőzni kell s a határozat meghozatalánál névszerinti szavazással a jelenlevők többsége dönt.

Olyan határozat, amely valamely ingatlan vagy jog megszerzésére, elidegenítésére, átalakítására, felosztására vagy elcserélésére vonatkozik, csak abban az esetben igényel felsőbbhatósági jóváhagyást, ha az eladási vagy vételár, illetőleg becsérték törvényhatósági joggal felruházott városban ötvenezer koronát, rendezett tanácsu városban tízezer koronát meghalad.

Az ilyen határozatot jogerőre emelkedése előtt nem lehet végrehajtani.

Olyan határozat, mely a városi vagyonnak hat évnél hosszabb időre vagy az 1886. évi XXII. t.-c. 120. szakasza alapján szabadkézből való bérbeadására vonatkozik, csak abban az esetben igényel felsőbbhatósági jóváhagyást, ha az évi bérösszeg törvényhatósági joggal felruházott városban ötezer koronát, rendezett tanácsu városban ezer koronát meghalad, vagy az előző bérbeadás alkalmával elért bérösszegnél kisebb.

A városokban a közintézmények nem a természetes szükségesség és előre átgondolt szerves program, hanem pillanatnyi tényezők hatása szerint jöttek létre. A véletlen lett döntővé a városi közintézmények létesítésének sorrendjére nézve. Majd az, hogy a város irányadó köreihez milyen újabb technikai találmány hire jutott el legelőbb, majd az, hogy melyiknek létesítésére volt elég a városi vagyon valamely könnyen mozgósítható része; gyakran pedig csak az, hogy melyik szakmakörbe tartozó vállalkozó tett a városnak kedvező ajánlatot.

Ezen a helyzeten, annak visszásságain kíván segíteni s e visszásságok továbbharapódzását kívánja meggátolni a törvényjavaslat, amidőn egyrészt kijelöli azokat az erőforrásokat, amelyek a közintézmények fentartására igénybeveendők s másfelől a belügyminiszter személyesen kijelöli azt a központi szervet, amelyek föltétlen létszükségletet alkotó közegészségügyi közintézmények irányítására hivatott s a többi ilyen intézmények folyamatos létesítésére és korszerű fejlesztésére kötelezheti.

Az anyagi erőforrások tekintetében tervezett rendezésnek az az előnye, hogy a közintézmények létesítésével nem a város általános pótdadó erejét terheli, hanem a lakosságnak azt a részét, amely az illető közintézményt igénybe veszi. Terheli pedig az igénybevétele arányában s tekintet nélkül arra, vajjon az illető a városnak adófizetője vagy csak átmenetileg lakója. A szolgáltatás és ellenszolgáltatás igazságos elve érvényesül tehát itt a legteljesebben.

A városi közintézmények tulnyomó részét nézve, a pénzügyi fedezet forrásai ki vannak ezzel jelölve. De mégis van s a jövőben is fejlődhet közintézmény, amelyre nézve ellenszolgáltatászerű díjat a gyakorlat nem teremtett s nem is teremthet. Ilyen például a városszabályozás. Amidőn a törvényjavaslat megadja a lehetőséget arra is, hogy a város egy-egy közegészségügyi közintézmény megteremtésére egyenesen köteleztessék, nem térhet ki azelől sem, hogy foglalkozzék azon közintézmények anyagi terheivel is, amelyek közvetlen ellenszolgáltatás-szerű díjakkal nem fedezhetők. Az ilyenekről is gondoskodik az 1886. évi XXI. t.-c. 15. §-ára és az 1886. évi XXII t.-c. 132. §-ára támaszkodva. Az idézett két törvényszakasz felhatalmazást ad a városoknak olyan erőforrások igénybevételeire, amelyek lehetővé teszik, hogy a kifejlett városi igények kielégítésére szükséges költségek egyrésze ne az általános városi pótdából (házi adó) fedeztessék.

A merev autonomia elvont álláspontjáról esetleg kifogás is emelkedhetik a belügyminiszternek a gyakorlati szükség felismerése alapján megadni kívánt fentebb említett felhatalmazás ellen. Az autonomia semmiféle közületének jogai azonban nem terjedhetnek odáig, hogy önmagát, mint az államtest egyrészét, stagnálásra vagy épen visszaesésre ítélhesse s így ha a város saját magától, illetőleg saját kezdeményezéséből a fejlődés erőt előteremteni nem bírja vagy nem akarja, türnie kell, hogy sorsának intzésébe az állam, amelynek a város, mint közjogi és mint gazdasági alany, kiegészítő részét alkotja, mentő és vezető kézzel belenyuljon. Ez a felfogás autonómiánk mai szervezetében, különösen az etekintetben első helyen irányadó 1886. évi törvényekben is érvényesül. A városok és községek vagyonfelügyeletére vonatkozó szakaszok mind ennek a felfogásnak a következményei. Legjellegzetesebb következménye azonban ennek az 1886. évi XXII. t.-c. 117. és 61. §-a, amely a vagyonfelügyelő hatóságot arra jogosítja fel, hogy a törvényben megszabott esetekben az illető közület (községek, rendezett tanácsú város) vagyonára zárlatot rendelhessen el, sőt annak autonómiáját fel is függeszthesse.

A városok fejlődésének biztosítása olyan kiváló államérdek, amelyet még az autonóm közületeknek saját érdekükkel való nemtörődése ellenében is — a lehetőség határain belül — ki kell elégíteni. Ezért ott, ahol az autonóm közület akár rövidlátás, akár közönyösség, akár az eszközök elégtelensége vagy bármi más ok folytán elmulasztotta a maga fejlődésének alapfeltételeit megteremteni, a végrehajtóhatalomnak módot kell adni arra, hogy a közönyös vagy rövidlátó autonóm szervet a mulasztottak pótlására kötelezhesse.

A belügyminiszternek adott ez a felhatalmazás azonban bizonyos korlátok közt mozog.

A törvényjavaslat a városi közigazgatási tisztviselők (ide értve mindig a segéd- és kezelő személyzetet is) illetményeinek és nyugdíjellátásának rendezését is tartalmazza.

A rendezés alapjául az állami és a vármegyei tisztviselők fizetés- (és nyugdíj) rendszere van majdnem vál-

tozatlanul átvéve, mint olyan minimuma a fizetés és lakbérnek, amelynél kevesebbet egyetlen város sem állapíthat meg a maga tisztviselői részére.

A törvényhatósági joggal felruházott városok tisztviselői ezalapon az állami tisztviselőkre érvényes VI—XI., a rendezett tanácsú városok tisztviselői pedig a VII—XI., illetőleg a VIII—XI. fizetési osztályokba soroztatnak.

A városi fizetési rendszert aztán a városi és vármegyei, illetőleg állami szolgálat között levő, valamint az egyes városok között fennálló jelentős különbségek következtében kiegészíti az a rendelkezés, hogy a városok tisztviselőik javadalmazását az e törvényben minimumként meghatározottnál kedvezőbben is megállapíthatják.

Az illetményrendezés a törvényhatósági joggal felruházott városokra számbavehető új terhet nem hárít, mert ezek a városok általában véve már eddig is méltó módon gondoskodtak tisztviselőik javadalmazásáról, sőt nagy részük már ez idő szerint is a törvényjavaslatban megszabott minimális mértéknél kedvezőbben javadalmazta a tisztviselőit. Kétségtelen azonban, hogy azokra a rendezett tanácsú városokra, amelyek a változott viszonyokba beilleszkedni nem tudnak s amelyek rosszszul alkalmazott takarékoságból, sőt néha szűkkeblűségből tisztviselőiket korszerű követelményeknek egyáltalában meg nem felelő, a többi közzolgálati alkalmazásban megállapított javadalmazással semmi arányban sem álló alacsony fizetésre szoritották: az illetményrendezés és a nyugdíjellátásnak az állami nyugdíjtörvény alapelvei értelmében való rendezése jelentékeny új terhet hárít. Ha azonban komolyan akarjuk megoldani a városfejlesztés kérdését, ettől az áldozattól nem szabad visszariadnunk, mert az illetményrendezés egyik leghathatósabb emeltyüje a városok fejlődésének.

Hézagpótló rendelkezése a törvényjavaslatnak az is, hogy a városok jövőben az 1883: I. törvénycikken tulmenő elméleti képesítést is megállapíthatnak azokra az állásokra nézve, amelyeknek ellátása a város érdekében különös szakképzettség kikötését teszi szükségessé.

A törvényjavaslat a városi közigazgatás egy sokat vitatott kérdéséről: a tisztviselők által folytatható magángyakorlatról és mellékfoglalkozásokról is intézkedik. A törvényjavaslat erre vonatkozó rendelkezése lehetővé teszi, hogy a magánmunkálkodáshoz városunkint fűződhető igazi helyi érdekek is kielégítést nyerhessenek. A törvényjavaslat ugyanis módot nyújt a kérdésnek minden konkrét elbírálására, még pedig akként, hogy annak eldöntését az önkormányzati testületek belátására bizza, amelyeknek módjukban áll saját helyi érdekeik mérlegelésével határozni. Eljárásuk a dolog természetéhez képest a hatósági és magánfőlebbvitel révén a felsőbb hatóság ellenőrzése alatt áll. Kivételt csak az orvosi magángyakorlatra nézve kellett tenni, mert e tekintetben az 1908: XXXVIII. törvénycikk már teljesen korszerű rendelkezést tartalmaz.

A törvényjavaslat végül utasítja a belügyminisztert, hogy e törvény életbelépésétől számított két éven belül a városok szervezetéről, közigazgatásáról és háztartásáról, ugyszintén a városi rendőrségek országos rendezéséről törvényjavaslatot terjesszen elő.

Levéltár selejtezés.

A legtöbb nagyobb város levéltára telve van értékes és kevésbé értékes anyaggal. Évszázadok alatt rengeteg irás gyülemlett fel ezekben, mivel pedig a levéltárak mostoha gyermekei voltak, különösen a multban úgy a vármegyékben, mint a városokban, őrői pedig ismét kevés kivétellel az anyaghoz nem értő urak voltak, akik letört pályájuk végén, itt találtak kenyeret és pihenést. A nagy anyagot senki sem rendezte, mert nem értett ahhoz, hogy miképpen fogjon ahhoz és nem tudván értékelni az anyag becsét, maguk a vármegyék sem bízták a nélkülözhető anyag kiselejtezését a járattan emberekre. Nőtt tehát az anyag évről-évre és az értékes, kortörténeti becsű dolgok mellett sok haszontalan irás maradt megőrzés-

alatt és ily módon megteltek a levéltárak és a feleslegesnek látszó anyag sok értékes anyaggal a pincébe vagy padlásra került, ahol azután a por, penész, patkány és egerhad rendben megemésztette azokat.

Annyi bizonyos, hogy a legtágasabb levéltárak sem képesek befogadni az évszázadokon át keletkezett és összegyűlemlt iratokat. Segíteni kell tehát a túltömöttségén azáltal, hogy semmi különös értékkel nem bíró iratokat egyszerűen ki kell emelni és a papírmalomba küldeni. Ez keresztülvihető minden nagyobb felforgatás nélkül és a nélkülözhető iratok kiemelésével a levéltárak két-három, esetleg öt évre is helyet nyernek és az a részleges selejtezés minden öt évben kényelmesen végrehajtható.

Nem említek a sok közül csak egynehány olyan iratcsomót, mely évenként felgyülemlik és évről-évre csak a helyet foglalja értéktelenségével. Ilyenek az erkölcsi-, hatósági- és szegénységi bizonyítványok, melyeket évről-évre megőrizni teljesen felesleges. Évenként kitesznek 2000—3000 számot, számonként 3—4 melléklettel. Nem szükséges megőrizni az épületek, magánépítkezések kisebb ügyeit, ablak-, ajtóvágás, kémények készítését, magánosok kutfurási engedélyét, idegen hatóságok, magánosok tudakozó leveleit, amelyekben szabályrendeleteket kérnek, egyszóval olyan jelentéktelen megkereséseket, melyeknek semmi történelmi, nemzetgazdasági, vagy városfejlesztési értékük nincs.

Nézetem szerint 1867-ig meghagyandó volna ez idő szerint legalább is az új városháza építéséig az összes levéltári anyag, ellenben 1867-től el kellene távolítani a fentemlített kis vagy semmi értékű iratokat 1907-ig, vagyis 40 év összegyűlt haszontalan anyagát, melyek száz meg százezer iv papírt tesznek ki. Ezekre nincs semmi szükség és kiemelve őket, a tulsufolt levéltár anyaga kevesbednék anélkül, hogy ez értékében vesztené.

Ezerre, meg ezerre rugnak a régebbi időkben kinyomatott, de szét nem küldött, vagy a szétküldés után fenmaradt polgármesteri jelentések, érvényüket veszített, kinyomatott szabályrendeletek, értesítések, hirdetések, hiányos, értéktelen lapok és egyéb ócskaságok, melyek csak a lomot növelik, de semmi beccsel nem bírnak.

Ez a munka pár hónap alatt minden nagyobb költség nélkül keresztülvihető, úgy azonban, hogy a kiselejtezendő iratok számát fel kell jegyezni egy könyvben, hogy nyoma legyen a kiselejtezett iratoknak.

Városunk levéltári helyisége zsufolyva van és ez okból, de meg azért is, mivel az új városi székház esetleges felépítése alkalmából a költözködéskor rengeteg haszontalan irástól szabadulnánk meg. Aki már egy izben költöztetett egy levéltárt, az tudja csak, hogy micsoda munka évszázadok anyagát úgy vinni, hogy abból bábeli zavar ne támadjon.

Amily lelkiismeretes gonddal kell megőrizni minden oly iratot, mely a multakra fényt vagy árnyékot vet, amily szakértelemmel kell őrt állani a város történelmi, pénzügyi, gazdasági életére vonatkozó ügyek felett, épp oly felesleges helyet foglalni olyan iratokkal, melyeknek sem a gyakorlati, sem történelmi értékük nincs és csak arra valók, hogy megsemmisüljenek, mint teljesen értéktelen papírcsomók.

Koncz Ákos.

Mirek.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesítem, hogy a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen a következő ügyekben fog névszerű szavazás tartatni:

1. A Tatár Sándorné tulajdonát képező Boldogfalva-utcza 16. számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

2. A Gozovics István tulajdonát képező Csokonai-utcza 21. számú házasteleknek kisajátítás útján leendő megszerzése felett (harmadizben).

3. A Partl Ferenczné és társai tulajdonát képező Nyil-

utcza 106. számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

4. Az Ekli József és neje tulajdonát képező Péterfia-utcza 70. számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

5. A Schäffer Dávid tulajdonát képező Hüvelyes-utcza 17. számú házasteleknek kisajátítás útján leendő megszerzése felett (másodizben).

6. A Blattner Kálmán tulajdonát képező Vörösmarty-utcza 6. számú házastelek megvétele felett (másodizben).

7. A Tihanyi József tulajdonát képező Miklós-utcza 23. számú házastelek megvétele felett (elsőizben).

8. A Máv. szényszerelő telep kibővítéséhez szükséges, városi tulajdont képező terület eladása, illetve kicserélése felett (elsőizben).

9. A Kiss József tulajdonát képező József kir. herceg-utcza 24. számú házasteleknek megvétele felett (elsőizben).

10. A városi tulajdont képező Széchenyi-utcza 36. számú teleknek a Debreczeni Dalegylet részére átengedése felett (elsőizben).

Debreczen, 1912 június 19.

Kovács József.
polgármester.

— **Értesítés.** A cs. és kir. 39. háziere a custozai csata évfordulóját f. hó 24-én ünnepli, mely alkalommal délelőtt 9 órakor a Szent-Anna-utcai r. kath. templomban a becsület mezején hősiessé esettekért gyászistenisztelet tartatik, mely ünnepélyre az említett csatában részt vett katonák a tisztikar nevében meghívotnak. A városi tanács katonai és ill. ügyosztálya.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. honvéd Ludovika akadémiában üresedésben levő, az 1912—1913. tanév kezdetén betöltendő 2 (kettő) városi alapítványi helyre újból pályázat hirdettetik.

Az alapítólevél feltételei szerint pályázhatnak: magyarországi illetőségű magyar állampolgárok, elsősorban a debreczeni illetőségű 17—20 éves, VIII. középiskolát végzett, vagy végző ifjak.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények 1912. évi július hó 15-én délután 5 óráig adandók be a városi tanács iktató hivatalába.

A pályázati hirdetés a katonai és illetőségi ügyosztályánál (Városház, emelet, 19. szám) a kivatalos órák alatt megtekinthető.

A városi tanástól.

„Ős Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen multjából.

Irtta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetéről, mely Debreczen multját rajzolja meg megfigyelő tollal.

Ára 3 korona.

Tisztviselőknek, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlevéltár.)